

A Pécsi Ítéltábla a dr. Takács Andrea ügyvéd (cime) által képviselt **I.rendű felperes neve** (cime, TH: ...) felperesnek - a Kaposvári 7. számú Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Boda Róbert ügyvéd cime) által képviselt **alperes neve** (alperes cime) alperes ellen személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Kaposvári Törvényszék 2016. április 14. napján kelt, 11.P.21.640/2015/17. számú ítélete ellen a felperes által 18. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - részben megváltoztatja, és kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 200.000 (kettőszázezer) forint sérelemdíjat és ez után 2015. október 12. napjától a kifizetés napjáig számított, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát.

A keresetet ezt meghaladóan tekinti elutasítottnak.

A felperesnek a Magyar Állam javára történő elsőfokú illetékfizetési kötelezettségének összegét felemeli 316.800 (háromszáztizenhatezer-nyolcszáz) forintra.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 50.000 (ötvenezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg a Magyar Állam javára - az illetékes állami adóhatóság felhívására - 440.000 (négy száznegyvenezer) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletében rögzítette, hogy a felperes 2015. május 13. napjától az elsőfokú ítélet meghozataláig folyamatosan, 2016. április 14-én is az alperes büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodott előzetes letartóztatottként. A felperest az I/11., I/19., II/1., valamint II/13. számú zárkában tartották fogva.

A felperesnek a túlsúlyfolság miatt igényelt 5.500.000 forint sérelemdíj iránti igényét az alperes BV intézet parancsnoka 30.525/2009-2/2015. számú határozatával elutasította.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette emberi méltóságát, lelki egészségét, egészséges környezethez való jogát, ezért kérte 5.500.000 forint nem vagyoni kártérítés, illetőleg sérelemdíj megfizetésére kötelezését.

Keresetlevelében előadta, hogy 2010. május hónaptól 2014. október 8. napjáig, majd 2015. május 13-tól a keresetlevelével benyújtásáig, 2015. október 12. napjáig 55 hónapra érvényesített 5.500.000 forint sérelemdíj, illetőleg nem vagyoni kártérítés iránti igényt. Mozgási lehetősége 1,8 m² körül volt egy

zárkában, napi egy óra sétára tudta elhagyni a zárkát, és a túlsúfoltság miatt a tisztálkodási lehetősége is korlátozott volt.

Kamatot a keresetlevél benyújtásának napjától, 2015. október 12. napjától igényelt.

Az alperes a túlsúfoltság tényét elismerte, emiatt a személyiségi jogsértést nem vitatta, a sérelemdíj iránti kereset elutasítását kérte azonban arra hivatkozva, hogy a befogadási és differenciálási kötelezettsége - nem, kor, dohányzás, végrehajtási fokozat, stb. - miatt objektív okból nem tudott eleget tenni a mozgástér biztosítására vonatkozó jogszabályi előírásoknak.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes emberi méltóságát azzal, hogy 2015. május 13. napjától kezdődően nem biztosított számára 10 m³ légtérrel és 4 m² mozgástérrel. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg a Magyar Állam állam javára, külön felhívásra 165.000 forint feljegyzett eljárási illetéket, az ezt meghaladó költségekről úgy rendelkezett, hogy a felek maguk viselik.

Ítéletének jogi indokolásában kifejtette, hogy az alperes a 16/2014. (XII.19.) IM rendelet 186.§-ának (2) bekezdésében írt kötelezettségének - az előzetes letartóztatottak részére 10 m³ légtérrel és 4 m² mozgástérrel kell biztosítani a zárkákban - nem tett eleget. Ezt az alperes elismerte, ezért a bíróság megállapította a 2013. évi V. törvény 2:51.§-ának (1) bekezdés a) pontja alapján, hogy az alperes megsértette a felperes emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát.

Megsértette továbbá az alperes az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdését, miszerint mindenkinek joga van az egészséges környezethez.

Ugyanakkor értékelte azt a körülményt, hogy a 2013. évi CCXL. törvény 1. fejezetében szabályozottak szerint az alperes a létszámadat rendszeres jelentésével eleget tesz a BV intézetben kialakult zsúfolt állapot jelzési kötelezettségének a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága felé, továbbá részt vesz a BVOP országos telítettségkiegyenlítő programban. Figyelembe vette azt a tény is, hogy az alperes nem tulajdonosa az épületnek, nem is vagyongazdálkodó, az épület bővítésére nincs lehetősége. Ennek ellenére az elítélteket és előzetes letartóztatásba helyezett személyeket be kell fogadnia. Ekként az intézetben tartózkodók létszámát befolyásolni nem áll módjában, és az elhelyezési körülményen sem képes javítani.

Mindezen körülményre figyelemmel úgy ítélte meg, hogy a Ptk.6:519.§-ának 2. fordulata értelmében az alperes kimentette magát a felelősség alól, számára a károkozás nem felróható, ezért a Ptk.2:52.§-ának (1) bekezdése szerinti sérelemdíj iránti igényt elutasította.

A felperes testi és lelki sérelmével kapcsolatosan annyit állapított meg a törvényszék, hogy a felperes rendszeresen részt vett pszichológiai csoportfoglalkozáson, ahol pozitívan közreműködött, egészségkárosodásával kapcsolatban egyéb bizonyíték nem állt rendelkezésre.

Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben annak a kereseti kérelem szerinti megváltoztatását kérte olyképpen, hogy kötelezze a bíróság az alperest 5.500.000 forint sérelemdíj és ennek 2015. október 12. napjától a kifizetésig számított törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére. Előadta, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztét nem kell bizonyítani, a jogsértést pedig az alperes maga is elismerte.

A fellebbezés részben alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a rendelkezésre álló adatok alapján túlnyomó részt helyesen állapította meg, és nagyobb részben helyes jogszabályokat alkalmazott, jogi következtetésével azonban a másodfokú bíróság nem minden tekintetben értett egyet. Ezért az érdemi döntést a fellebbezett részében részben megváltoztatta a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján.

Az ítélet táblája a törvényszék ítéletének tényállását az alábbiakkal egészíti ki:

A felperes 2010 májusától 2014. október 8-ig a S Fegyház és Börtönben töltötte szabadságvesztés büntetését. Az alperes büntetés-végrehajtási intézetben 2013. május 13. napjától tartózkodott a felperes előzetes letartóztatásban. (A 13. számú jegyzőkönyv 4. oldalán a felperes maga adta elő.)

Az alperes intézetben a felperesre jutó légtér nem érte el a 10 m³-t, és a mozgástér nem érte el a 4 m²-t. A felperes előzetes letartóztatásának ideje alatt kb. 4 hónap időtartamban dolgozott, ezért, naponta kijárhatott és naponta fürödhetett. A nem dolgozó elítélteknek napi egy óra séta és heti két alkalom fürdésre volt lehetősége.

Rögzíti az ítéletábra nincs adat az iratok között arra nézve, hogy ameddig a felperes az alperes büntetés-végrehajtási intézetében tartózkodott, mikor, melyik zárkában pontosan mekkora volt az egy főre jutó hasznos alapterület - leszámítva a berendezési és felszerelési tárgyakat. Ekként az sincs tisztázva, hogy a felperesnek melyik időszakban pontosan hány m³ légtér, illetőleg hány m² mozgástér állt a rendelkezésére. A felperes 2015. október 12. napján előterjesztett keresetlevelében előadottak szerint az alperes intézményben 1,8 m² mozgástér alapterület jutott zárkájában egy személyre. Egyéb adat híján - figyelemmel arra is, hogy e tényállításokat az alperes nem vitatta - a felperes előadásából indult ki a másodfokú bíróság.

Az alperes büntetés-végrehajtási intézet védekezését az ítéletábra nem fogadta el. A törvényszék által is felhívott 16/2014.(XII.19.) IM rendelet 186.§-ának (1) bekezdése értelmében az előzetes letartóztatás foganatosítása során az elhelyezést úgy kell biztosítani, hogy személyenként 10 m³ légtér és 4 m² mozgástér jusson.

Ez a jogszabályi előírás akkor is, ha a 2013. évi CCXL. törvény 155.§-a, illetőleg 391-392.§-ai szerint befogadási kötelezettség terheli az alperes büntetés-végrehajtás intézetet túlszűfolttság esetén is. Ezért amennyiben a büntetés-végrehajtási intézet az IM rendeletben meghatározott, a fogvatartás során irányadó kötelezettségeket nem teljesíti, azzal felróható magatartást tanúsít.

A büntetés-végrehajtási intézményben az alperes kötelezettsége a jogszabályok betartása, a fogvatartott megfelelő elhelyezéséről való gondoskodás, ezért a felperest az intézményben ért sérelem miatt felelősséggel tartozik, ahogy azt a Kúria az adott kérdésben iránymutatónak tekintendő, Pfv.IV.21.654/2015/11. számú ítéletében kifejtette.

Ugyanis az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése szerint senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak, vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgátságban tartani.

Az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény 3. cikke értelmében senkit nem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak, vagy büntetésnek alávetni.

Az Európa Tanács Bizottsága, a CPT által a fogvatartottak számára meghatározott legkisebb mozgástér 4 m² kell, hogy legyen. Ha a mozgástér 3 m²-nél kevesebb, azt a Európai Jogok Emberi Bírósága extrém túlszűfoltásznak tekinti.

Az Alkotmánybíróság 32/2014.(XI.3.) AB határozatában kifejtette, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezményében és az Alaptörvényben is szabályozott embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmából az az absztrakt követelmény vezethető le, hogy a többszemélyes zárkában fogvatartottak részére biztosított élet-, illetve mozgástérnek minden esetben el kell érnie azt a minimális mértéket, mely biztosítja számukra az emberi méltósághoz való alapjoguk sérelme nélküli elhelyezésüket valamely büntetés-végrehajtási intézetben. E minimális élet-, illetve mozgástér biztosítása nélkül ugyanis olyan túlszűfolttság jön létre, amely megakadályozza az érintettekkel való emberhez méltó és őket adottságaiktól függetlenül megillető bánásmódot, így embertelen, megalázó bánásmódnak, büntetésnek minősül.

A Ptk. 6:548.§-ának (1) és (2) bekezdése értelmében az önálló jogalanyisággal rendelkező alperes maga felel a fogvatartás körülményeiért - a Kúria legújabb joggyakorlata szerint. A közhatalom gyakorlása során ugyanis az állam önálló jogi személyiségű, önálló felelősségű szervein keresztül fejt ki szervező, intézkedő tevékenységét. Ha ennek során éri kár a károsultat, azt az adott szervvel szemben, nem az állammal szemben érvényesítheti.

A fent írtakból következően megállapítható, hogy a felperes elhelyezése során megvalósított jogsértés önmagában alkalmas az emberi méltóság megsértésnek megállapítására. Az alperes eljárása jogszabálysértő volt, amivel a felperesnek személyiségi jogsérelmet okozott. A kimentés körében az alperes az intézmény objektív körülményeire, a befogadási kötelezettségére hivatkozott. E hivatkozással azonban a felelősség alól nem mentetheti ki magát, mert a büntetés-végrehajtási intézményben az alperes kötelezettsége a jogszabályok betartása, a fogvatartottak megfelelő elhelyezéséről való gondoskodás. Ezért a felperest az intézményben ért sérelem miatt felelősséggel tartozik.

A felperest ért embertelen bánásmód emberi méltóságát sértette, azaz részére az elsőfokú bíróság által is kifejtett jogszabályhelyek alapján, a Ptk. 2:52.§-ának (1) és (2) bekezdése alapján sérelemdíj jár.

A sérelemdíj-fizetési kötelezés feltételeire a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni azzal azonban, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.

A sérelemdíj összegének megállapítása körében a bíróság nyomatékkal értékelte azt a körülményt, hogy a felperes kereseti tényállításával szemben nem 55 hónapot, csupán 5 hónapot töltött az alperesi intézetben előzetes letartóztatásban túlsúfolt körülmények között, 2015. május 13-tól a keresetlevél benyújtásáig, 2015. október 12-ig. A felperes az ezt követő időszakot nem tette a per tárgyává. Ezen időszakban azonban a nem dolgozó elítéltekhez képest több mozgási lehetősége és napi fürdési lehetősége volt, figyelemmel arra, hogy dolgozóként kijárt az épületből.

A sérelemdíj mértékét az ítéletábra a Ptk. 2:52.§-ának (3) bekezdésének szem előtt tartásával, az eset összes körülményei alapján - különösen a jogsértés súlyára, 5 hónapos időtartamára, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására figyelemmel - 200.000 forintban határozta meg. A felperest ért személyiségi jogsérelem kompenzálására 200.000 forintot talált szükségesnek és elegendőnek a másodfokú bíróság.

A kamatfizetési kötelezettség a Ptk. 6:48.§-ának (1) bekezdésén alapul.

A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében részben megváltoztatta.

Nem helytállóan rendelkezett az elsőfokú bíróság az elsőfokú perköltség viseléséről. A Legfelsőbb Bíróság EHB1999.94. számú jogesetben közzétett álláspontjából következően ugyanis, a jelen esetben a pertárgyérték 5.500.000 forint volt, amelyből 200.000 forintra, azaz 4 %-ban lett pernyertes a felperes. Ezért a feljegyzett 330.00 forint elsőfokú illetékből a Pp.81.§-ának (1) bekezdése alapján 96 %-ot, vagyis 316.800 forintot a felperes köteles viselni külön felhívásra az Itv.74.§-ának (3) bekezdése folytán alkalmazandó Kmr.13.§-ának (2) bekezdése szerint. A felperesnek az illetékviselés alóli mentesítésére nincs mód személyes költségmentesség hiányában.

Az államnak járó illetékről hivatalból kellett rendelkeznie a bíróságnak, ezért az ítéletábra ebben a vonatkozásban megváltoztatta az elsőfokú ítélet rendelkezését a Pp.253.§-ának (3) bekezdésére tekintettel.

A másodfokú eljárásban szintén 4 %-ban lett pernyertes a felperes, ezért a Pp.81.§-ának (1) bekezdéséből következően pervesztességével arányos mértékben köteles a másodfokú perköltséget is viselni.

Az alperesnek járó másodfokú perköltséget jelentősen csökkentett összegben állapította meg az ítélőtábla a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§-ának (2) bekezdés *a)* pontjára , (5) és (6) bekezdésére tekintettel, figyelemmel arra is, hogy az ügyben a másodfokú bíróság tárgyalást nem tartott, és jelentős tevékenységet kifejtteni nem kellett.

A feljegyzett 440.000 forint fellebbezési illetéket a felperes viseli az Itv. 74.§-ának (3) bekezdése folytán alkalmazandó Kmr. 13.§-ának (2) bekezdése szerint.

Az ítélőtábla Pp.256/A.§ -ának (4) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el a felperes fellebbezését.

P é c s , 2016. július 5.

. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, dr. Vogycska Petra s.k. előadó bíró, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. bíró